

Fornyingsminister Heidi Grande Røys,
Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Regjeringens fornyingsarbeid – innspill fra KS, v/KS Innkjøpsforum KSI

Fokus på eHandel

KS – Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon – vil ha mer ehandel for pengene gjennom strategisk satsing på "fellesløsninger" i kommunesektoren.

Målsetningene i den kommunale IT-strategien, som er nedfelt i handlingsplanen "e-Kommune 2009", er avhengig av at det stilles ressurser til disposisjon for videreutvikling av infrastruktur for økt ehandel i offentlig sektor.

Sentralstyret i KS er oppmerksom på disse sammenhengene og fattet i mai 2006 vedtak i saken: "KS mener det er nødvendig med økt satsing på utvikling av felles løsninger for ehandel i kommunesektoren. Satsingen skal støtte videreføring av det offentliges markedsplass (www.ehandel.no) i tråd med den nasjonale IT-strategien. KS skal sikre at infrastruktur for ehandel forankres i de miljøer der de politiske føringene for dette området utmeisles. KS skal arbeide for at det etableres finansierungsordninger øremerket utvikling av tverrsektorielle løsninger slik at KS-Registeret GAR og andre standardiserte verktøy for ehandel bidrar til økt verdiskaping og gevinstrealisering i offentlig tjensteproduksjon."

Sentralstyrets vedtak innebærer at KS skal ha en proaktiv rolle i utviklingen av felles løsninger og standardisering for økt ehandel. Undersøkelser viser at det ligger store samfunnsmessige besparelser i ehandel som en del av effektiviseringstiltakene i det offentlige. KS har engasjert seg i etableringen av nye tjenestetilbud på markedsplassen (ehandel.no) fordi man mener kommunesektorens interesser totalt sett best ivaretas gjennom et samlet, standardisert tilbud. Markedsplassen er i denne sammenheng å anse som et standardiseringstiltak som søker å fange opp innkjøpsfunksjonens totale behov og omsette disse i kostnadseffektive løsninger på tvers av sektorer. Av mer generell karakter er KSIs arbeid med etablering og utbredelse av standarder for produktkataloger og efakturerings. Disse prosjektene forutsettes å støtte markedsplassens øvrige tilbud.

Kostnader

KSI ser betydningen av en helhetlig tilnærming til et velfungerende marked for offentlige anskaffelser. Erfaring viser at det er nødvendig med et bredt spekter av aktiviteter som til sammen støtter videreutvikling av fremtidsrettede løsninger for elektronisk samhandling i

anskaffelsesprosessen. KSI har i dag et solid nettverk av medspillere som bidrar til å spre informasjon, kompetanse og bevissthet om hva som kreves for å oppfylle ambisjonene for markedsplassen ehandel.no (gjengitt i eNorge – 2009). For eksempel er finansieringsordningen en problemstilling KS og KSI vil forfølge overfor offentlige myndigheter i tiden fremover.

Ved å støtte fellesløsningene på markedsplassen, kan tjenestetilbudet til det offentlige videreutvikles ut fra en samlet behovsvurdering og samfunnsmessige gevinstberegninger. KS og KSI mener dette perspektivet fortjener større oppmerksomhet i ehandelsdebatten. Det nye regelverket for offentlige anskaffelser (2007) synliggjør en symbiose mellom juss og teknologi. Flere av regelendringene vil kreve mer avanserte verktøy og mer spesialisert kompetanse enn hva en gjennomsnittlig innkjøpsenhet alene kan avsette ressurser til.

Den nasjonale planen for innføring av ehandel i offentlig sektor sier lite om hvordan målsetningene skal nås. Det er hevet over tvil at implementering av ehandel med tilhørende opplæring av brukere på ulike nivåer krever både motivasjon og ressurser. KSI er likevel opptatt av at virksomhetene kommer i gang så snart som mulig og gjerne gruppevis etter en nærmere vurdering. På den måten kan innkjøperne støtte hverandre i startfasen, for eksempel gjennom samarbeid innen opplæring, ved behov for brukerstøtte, i dialog med leverandørene, med mer. Dette er synergieffekter det offentlige går glipp av med den innføringstakten man hittil har sett. Ikke minst er det viktig at operatørene av markedsplassen opplever offentlig sektor som et attraktivt, men krevende, marked og tilrettelegger sine løsninger deretter.

Bedre eKataloger

Produktkatalogene er et "e-smertebarn" både for innkjøpere og leverandører. Bestilling av varer og tjenester over internett forutsetter at rekvirentene har tillit til at de finner nødvendig informasjon. Hensiktsmessig søkefunksjon, relevant produktinformasjon, korrekte pris- og leveringsbetingelser, osv. skal gi bestilleren trygghet for at levering skjer etter forventningene. Problemer med kataloginnholdet har vist seg å ha stor innvirkning på lojaliteten til ehandelsløsningene, men også til inngåtte rammeavtaler generelt. Sett fra leverandørenes side, vurderes ofte katalogproduksjon som lite verdiskapende og svært ressurskrevende. Skreddersøm er det vanlige og gjenbruk av data er begrenset. Slikt blir det kostnader av.

KSI tok tidlig i år initiativ til opprettelsen av en nasjonal standardiseringskomite for eKataloger i samarbeid med Standard Norge. Tilsvarende arbeid finnes innenfor EU og den norske komiteen benytter materiale som allerede finnes på feltet slik at den norske standarden harmoniserer med det som skjer internasjonalt. Mandatet for komiteen går ut på å utrede prinsipper for etablering, vedlikehold og korrelasjon av produktdatabaser.

Fakta om KS Registeret GAR

KS Registeret GAR er en produktdatabase bygget opp som en hierarkisk struktur av hovedgrupper og undergrupper. På det mest detaljerte nivået inneholder registeret en leverandørnøytral produktbeskrivelse identifisert ved en ellevesifret kode, supplert av en standard prisenhet for typen vare. Registeret er et verktøy spesielt tilrettelagt for bruk i offentlig sektor og er gratis tilgjengelig på KS' hjemmesider (www.ks.no – offentlige anskaffelser). Målsetningen er at registeret skal dekke alle produktbeskrivelser som oppdragsgivere har behov for i sine anbudsforespørsler - på en hensiktsmessig måte - og i overensstemmelse med regelverket for offentlige anskaffelser.

KS Registeret GAR er et infrastrukturtiltak som bidrar til effektivisering i forsyningskjeden ved at et standardisert system muliggjør automatisering av prosesser og betydelig gjenbruk av data - fra produksjon til utrangering. Den nasjonale utlysingsdatabasen (www.doffin.no) og det offentlige markedsplass (www.ehandel.no) utgjør en unik plattform for systemintegrasjon og samordning. Utvikling av KS Registeret GAR er et tiltak som vil fremme elektronisk samhandling mellom innkjøpere og leverandører. I tillegg kan myndighetene få tilgang til statistiske data som hittil ikke har vært tilgjengelige. På grunn av mangel på entydige data, har forskning på fagområdet offentlige anskaffelser på ingen måte stått i forhold til de verdier innkjøpene representerer (ca. 240 mrd/år). Man vet for eksempel lite om hvordan ulike typer besparelser i innsatsfaktoren "innkjøp" påvirker kalkyler for offentlige tjenester.

KS Registeret GAR bidrar til leverandørutvikling ved at standardiserte produktbeskrivelser og tilhørende teknologi stimulerer utviklingen av mer effektive arbeidsprosesser, nye produkter og bedre muligheter for små og mellomstore leverandører til å hevde seg i konkurransen om offentlige kontrakter. I dag er for eksempel utarbeidelsen av konkurransegrunnlag og tilbud preget av manuelle operasjoner og individuelle tilpasninger. Mindre (lokale) bedrifter har i liten grad ressurser til å imøtekomme de særskilte kravene fra hver enkelt oppdragsgiver, ikke minst på grunn av mangel på IT-kompetanse. Dette fører til mindre konkurranse og dermed høyere priser i markedet for offentlige innkjøp.

Det er gjort et betydelig arbeid for å presentere registeret slik det foreligger i dag (se http://www.ks.no/templates/KS/KS_Page.aspx?id=32587). Tiden er inne for å gå videre med utvikling av teknologi og systemintegrasjon, slik at brukerne kan få full uttelling fra registeret. Dette har det imidlertid vist seg svært vanskelig å få midler til fra etablerte finansieringsordninger administrert for eksempel gjennom HØYKOM eller Innovasjon Norge. Det er likevel en utbredt oppfatning at disse ordningene dekker utvikling av felles IT-løsninger for det offentlige.

Samfunnsmessig nytteverdi

Samfunnsmessig nytteverdi har dessverre ikke blitt akseptert som et gangbart kriterium for tildeling av utviklingsmidler fra det offentlige, til tross for at KS har nedlagt betydelige ressurser i de ulike søknadsprosesser. For KS Registeret GAR er verdien primært knyttet til registerets bidrag som et samlande effektiviseringstiltak innen offentlig anskaffelser og dermed økt offentlig tjenesteproduksjon. Effektivisering i leverandørleddet gjennom økte muligheter for automatisering basert på standardiserte forespørsler og kontraktshåndtering, vil også bidra til samlet nytteverdi.

I tabellen nedenfor oppsummeres noen av gevinstområdene for bruk av KS Registeret GAR:

Transaksjonskostnader:	Mindre av manuelle arbeidsrutiner, individuelle tilpasninger, lokal praksis, kommunikasjonssvikt (internt/eksternt)
Prisgevinst:	Hevdes å ligge på minst 15% ved overgang til e-handel. Markedsdynamikken utnyttes.
Bruk av nye e-instrumenter:	Krever omforente, entydige produktbeskrivelser
Styring og kontroll:	Krever standardisering og samordning i system og ens kategorisering av kostnader

Økt profesjonalisering:	Resultat av frigjorte ressurser og kompetanseheving
Produktutvikling:	Synliggjøring av relevante attributter
Stimulerer e-handel:	Økt brukervennlighet senker terskel for implementering og øker lojalitet til løsning
Innkjøpsstrategi:	Basert på økt markedskunnskap og bedre datafangst

Nye elektroniske tjenester basert på et felles produktregister

Avhengig av hvordan løsningen implementeres hos ulike brukere, kan bruk av KS Registeret GAR medføre nye offentlige tjenester. Det er stor mangel på data om offentlige anskaffelser, spesielt informasjon om vareflyten. KS Registeret GAR bidrar til å samle data om de fysiske varene på nye måter. Dette kan generere nye informasjonsprodukter, for eksempel innen bearbeiding og formidling av markedsdata, metodikk for prising av offentlige tjenester, m.fl.

Forslag til Fornyingsministeren

KS foreslår at det etableres finansieringsordninger øremerket utvikling av tverrsektorielle løsninger slik at KS-Registeret GAR og andre standardiserte verktøy for ehandel bidrar til økt verdiskaping og gevinstrealisering i offentlig tjenesteproduksjon. Dermed vil det frigjøres ressurser til prioriterte oppgaver.

Oslo, 1. september 2006

Gerd Buflod
 Sekretariatsleder KS Innkjøpsforum KSI
 (sign.)

(innspillet oversendes også i brev form pr. post)